

Cijfers over

Schoolverzuim

Er is sprake van schoolverzuim wanneer een leerling niet op school aanwezig is op momenten dat hij aanwezig moet zijn. Verzuim is geoorloofd wanneer de school toestemming heeft gegeven, of er een geldige reden voor is, zoals ziekte. Is dat niet het geval dan noemt men dat spijbelen. Wettelijk gezien is spijbelen in de leerplichtige leeftijd een overtreding van de Leerplichtwet. Regelmatig spijbelen kan een voorbode van voortijdig schoolverlaten zijn.

Melden van schooluitval

Kortdurend verzuim moeten scholen zelf aanpakken. Wanneer een leerling gedurende een periode van vier weken meer dan 16 uur zonder geldige reden afwezig is, moet de school dat melden bij het digitaal verzuimloket (DUO). Vervolgens meldt DUO de spijbelende leerling bij de afdeling Leerplicht van de woonplaats van de leerling. De Inspectie van het Onderwijs ziet erop toe dat scholen de Leerplichtwet naleven. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het naleven van deze wet door ouders en leerlingen. Scholen voor voortgezet onderwijs en instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs zijn sinds augustus 2009 verplicht om ongeoorloofd verzuim te melden bij het digitale Verzuimloket. Dat geldt eveneens voor cursisten van 18 tot 23 jaar. Bij deze groep spreken we eveneens van ongeoorloofd verzuim, wanneer zij 16 uur of meer per vier weken afwezig zijn zonder toestemming. Deze meldingen zet DUO door naar de RMC-functie van de gemeente, wanneer de cursist tussen de 18 en 23 jaar is. Verzuim boven de 23 jaar wordt niet geregistreerd.

Soorten verzuim

De Leerplichtwet onderscheidt absoluut en relatief verzuim. Daarnaast is vrijstelling van onderwijs mogelijk. Bij absoluut verzuim is een leerplichtig kind niet ingeschreven op een school. Hierop zijn de ouders aan te spreken. Relatief verzuim houdt in dat een leerling wel staat ingeschreven op een school, maar niet aanwezig is tijdens les- of praktijktijd. Bij relatief verzuim wordt ook onderscheid gemaakt tussen luxe verzuim en signaalverzuim. Luxe verzuim houdt in dat een leerling tijdens de schoolperiode zonder toestemming met vakantie gaat. Signaalverzuim is een gevolg van problemen van de leerling of in diens leefomgeving.

Als een leerling langer dan vier weken niet ingeschreven staat op een school (absoluut verzuim) of niet naar school gaat zonder geldige reden (relatief verzuim), wordt gesproken van een thuiszitter.

Leerplicht en kwalificatieplicht

De leerplicht geldt voor kinderen van 5 tot 16 jaar. Een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat het 5 jaar is geworden tot het einde van het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden. Vrijgesteld van de Leerplichtwet zijn drie categorieën leerlingen. Voor hen mag de leerplichtambtenaar besluiten tot vrijstelling van onderwijs:

- Kinderen die op grond van lichamelijke en/of psychische kenmerken niet in staat zijn om onderwijs te volgen. Bijvoorbeeld een kind met ernstige geestelijke beperkingen dat in een residentiële instelling verblijft.
- Degenen die overwegende bedenkingen hebben tegen de richting van het onderwijs dat binnen redelijke afstand van de woning ligt.
- Jongeren die onderwijs in het buitenland volgen.

Direct aansluitend op het einde van de leerplicht met 16 jaar begint de kwalificatieplicht. Die eindigt als een leerling een startkwalificatie (vwo, havo of mbo niveau 2) heeft gehaald of 18 jaar is geworden. Een leerling die kwalificatieplichtig is, mag nog geen volledige baan accepteren, maar een

combinatie van leren en werken is wel toegestaan. De kwalificatieplicht geldt niet voor jongeren die in het bezit zijn van een getuigschrift of een schooldiploma praktijkonderwijs en voor jongeren die een school voor speciaal onderwijs (een REC) hebben bezocht. Deze leerlingen tellen dan ook niet mee in de cijfers over voortijdig schoolverlaten.

Schooluitval

Er is sprake van schooluitval wanneer een leerling zijn opleiding zonder diploma verlaat en evenmin doorstroomt naar een andere onderwijssoort. Een deel van de leerlingen dat uitvalt, begint na verloop van tijd opnieuw aan een opleiding, bijvoorbeeld in het VAVO (voortgezet algemeen onderwijs voor volwassenen). Degenen die niet terug naar school gaan, worden voortijdig schoolverlaters genoemd.

Aantal kinderen en jongeren die school verzuimen

Het aantal meldingen van leerplichtige kinderen en jongeren die in 2018/2019 niet bij een school stonden ingeschreven (absoluut verzuim) is, na een jarenlange daling, gestegen. In 2013/2014 stonden 6.714 kinderen en jongeren niet op een school ingeschreven. In 2017/2018 is dit aantal gedaald naar 4.515 en in 2018/19 gestegen naar 4.958.

Hier tegenover staat dat het aantal kinderen die niet ingeschreven stonden op school en weer teruggeleid zijn naar school, voor het eerst sinds 2013 is toegenomen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 2020).

Laatst bewerkt: 5 februari 2020

Gebruikte onderzoeken en/of registraties

- [Onderwijsstatistieken](#)

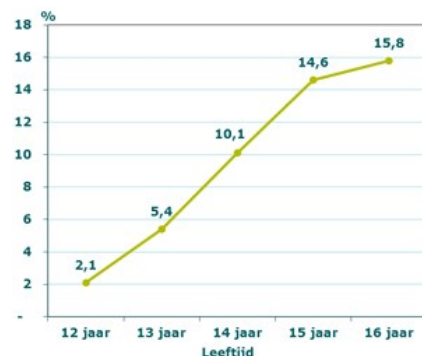
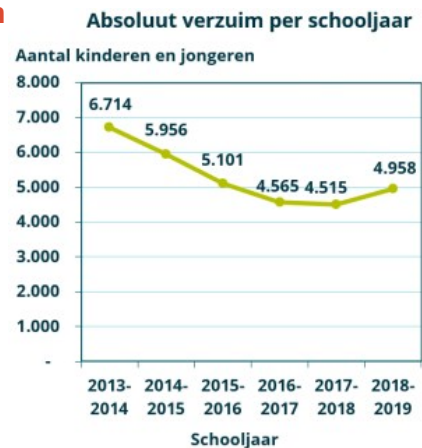
Gebruikte publicaties

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2020). Brief van de minister aan de Tweede Kamer 30 januari 2020, betreffende 'Thuiszitters in het funderend onderwijs'. Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2019). Brief van de minister aan de Tweede Kamer 15 februari 2019 betreffende 'stand van zaken thuiszitters'. Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2018). Brief van Arie Slob aan de Tweede Kamer 18 februari 2018 betreffende schoolverzuim in het onderwijs Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2016). Leerplichtbrief van staatssecretaris Dekker aan de Tweede kamer dd. 3 februari 2016. Den Haag: ministerie van OCW.

Aantal langdurig thuiszitters

In het schooljaar 2018/2019 zijn er 4.790 langdurig thuiszitters. Dit zijn ruim 300 meer dan een jaar eerder. Toen ging het om 4.479 leerlingen die langer dan 3 maanden ongeoorloofd niet naar school zijn geweest. Het aantal langdurig thuiszitters blijft stijgen.

Van de 4.790 thuiszitters gaat het bij 2.078 meldingen om situaties van absoluut verzuim. Het gaat daarbij om leerlingen die nergens op een school staan ingeschreven. In de overige gevallen gaat het om relatief verzuim langer dan drie

maanden. Het langdurig absoluut verzuim is sinds 2013/2014 gestegen van 1.411 naar 2.078 in 2018/2019 (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 2020).

Laatst bewerkt: 5 februari 2020

Gebruikte onderzoeken en/of registraties

- [Onderwijsstatistieken](#)

Gebruikte publicaties

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2020). Brief van de minister aan de Tweede Kamer 30 januari 2020 betreffende 'Thuiszitters in het funderend onderwijs'. Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2019). Brief van de minister aan de Tweede Kamer 15 februari 2019 betreffende 'stand van zaken thuiszitters'. Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2018). Brief van Arie Slob aan de Tweede Kamer 18 februari 2018 betreffende schoolverzuim in het onderwijs Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2016). Leerplichtbrief van staatssecretaris Dekker aan de Tweede kamer dd. 3 februari 2016. Den Haag: ministerie van OCW.

Relatief verzuim per schooljaar

In 2016/2017 waren er 66.725 jongeren die meer dan 16 uur in vier weken spijbelden. De laatste jaren daalt het aantal spijbelaars gestaag. Uit de cijfers blijkt dat het totaal relatief verzuim tot 2012/2013 toenam, maar dat het sindsdien is gedaald. Het aandeel van luxe verzuim blijft echter met circa 9 procent vrij constant. De gegevens over 2016-2017 zijn afkomstig uit de leerplichttelling die jaarlijks onder gemeenten wordt uitgevoerd. De cijfers over 2012-2013 komen uit het ITS-onderzoek 'Leerlingverzuim in beeld'.

Relatief verzuim per schooljaar

Schooljaar	Totaal relatief verzuim	Waarvan luxe verzuim	Percentage luxe verzuim
2005-2006	43.745	4998	11%
2006-2007	49.548	4.532	9%
2007-2008	55.784	6.068	11%
2008-2009	62.693	6.517	10%
2009-2010	74.129	5.845	8%
2010-2011	79.658	6.415	8%
2011-2012	84.750	7.180	9%
2012-2013	88.655	8.200	9%
2013-2014	79.776	7.593	9,5%
2014-2015	72.732	6.429	8,8%
2015-2016	68.262	6.224	9,1%
2016-2017	66.725	6.593	9,8%

Laatst bewerkt: 29 mei 2019

Gebruikte onderzoeken en/of registraties

- [Onderwijsstatistieken](#)

Gebruikte publicaties

- Lubbermans, J., Momers, A., & Wester, M. (2014). Leerlingverzuim in beeld. Een studie naar de cijfers en registratie van absoluut en relatief verzuim. Nijmegen: ITS.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2018). Brief van Arie Slob aan de Tweede Kamer van 19 februari 2018 betreffende cijfers schoolverzuim. Den Haag: ministerie van OCW.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2016). Brief van staatssecretaris Dekker aan de Tweede Kamer van 3 februari 2016. Den Haag: ministerie van OCW.

Percentage leerlingen dat naar eigen zeggen heeft gespijbeld

In 2017 zeiden 13 procent van de jongeren van 12 tot en met 16 jaar in het voortgezet onderwijs dat zij de laatste maand minimaal één lesuur hebben gespijbeld. Dat is ongeveer 1 op de 8 leerlingen.

Jongens spijbelen in 2017 iets meer dan meisjes (verschil is echter niet significant): over de hele leeftijdsgroep gerekend heeft 14 procent van de jongens de laatste maand ten minste 1 uur gespijbeld, tegen ruim 12 procent van de meisjes.

Oudere leerlingen spijbelen veel vaker dan jongere: bij 12-jarigen gaat het om ruim 4 procent en bij 16-jarigen om 23 procent. Verder blijken vwo-leerlingen minder vaak te spijbelen dan havo-leerlingen en vmbo-leerlingen. Daarnaast spijbelen leerlingen uit onvolledige gezinnen vaker dan leerlingen uit intacte gezinnen. Tot slot blijken leerlingen uit gezinnen met een hoge welvaart meer te spijbelen dan leerlingen uit gezinnen met een lage of gemiddelde welvaart.

Ten opzichte van 2013 is er sprake van een stijging van het percentage leerlingen in het voortgezet onderwijs dat spijbelt. Toen ging het om ruim 9 procent van de leerlingen. In 2017 gaat het om 13 procent. Deze stijging komt door een stijging van het aantal meisjes dat spijbelt (van 3 procent).

Deze gegevens zijn afkomstig uit het HBSC-onderzoek onder scholieren, een onderzoek waarbij leerlingen zelf worden bevraagd over allerlei zaken die met hun gezondheid en welzijn te maken hebben. Het grootschalig onderzoek wordt om de vier jaar uitgevoerd (Stevens e.a., 2018).

Laatst bewerkt: 5 februari 2020

Gebruikte onderzoeken en/of registraties

- HBSC 2017 (Health Behaviour in School-aged Children)

Gebruikte publicaties

- Stevens, G., Boer, M., Duinhof, E., ter Bogt, T., van den Eijnden, R., Kuyper, L., Visser, D., Vollebergh, W. & de Looze, M. (2018). HBSC 2017 Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland. Utrecht: Universiteit Utrecht.
-